

Hegyesi Gábor (1948 – 2025) emlékére közreadjuk a pályatársnak, a szociális munka nemzetközi professzorának Walter Lorenznek, Gábor munkásságát felidéző gondolatait. Gábor méltatása elhangzott Salzburgban, a European Association of Schools of Social Work (EASSW) konferenciáján 2025. júniusban. A méltatás az angol nyelvű szöveg alatt magyarul is olvasható. *(főszerk. megjegyzés)*

Recommendation for consideration of a European Social Work Teacher award

Gábor Hegyesi belongs to those leading post-Second World War social work scholars who, despite growing up and having to work for 40 years under a Communist regime, managed to have a decisive impact on high standard social work education not only in his native Hungary but internationally. He is a paradigmatic representative of the true spirit of the profession and discipline of social work in as much as he always combined an intellectual orientation to exacting standards with a total commitment to innovative, transformative practice throughout his distinguished life, well beyond retirement. He used his solid academic background in economics as a basis for a clear understanding of the structural origins of social problems and expanded this to becoming one of the few academics from beyond the Iron Curtain to obtain a “Western” master’s degree in social work at Monash University in Australia, later followed up by a Social Management diploma from Johns Hopkins University in Baltimore (USA). Under great personal risk (he was suspended for a time from his academic post at Eötvös Loránd University (ELTE) for drawing attention to the social deficiencies in Hungary’s communist politics) he pursued assiduously the establishment of professional social work training to international university standards in Hungary even before the revolution of 1989 cleared the road for the full re-establishment of the profession.

From the late 1970s, he taught social work courses part-time at Bárczi Gusztáv College of Special Education, and from 1987 at ELTE, in the newly formed departmental for social policy and social worker training. Simultaneously he pioneered models of community-based social work practice through his leading involvement in reborn civil society organisations, initially against strong political repressions. Gábor Hegyesi worked as a family caregiver in the educational counselling network, considered the "cradle" of social work in Hungary, and as a researcher of social conditions and issues at the Cooperative Research Institute. He also became a staff member at one of the pioneering institutions of civil services (LARES Human Service Small Cooperative). In bringing together a clear academic with an international professional orientation he was instrumental in setting Hungarian social work on a strong professional pathway so that when 1989 allowed the re-start of social work education nationally, the curricula proposals he had prepared together with leading and committed social scientists like Zsuzsa Ferge and Katalin Talyigás, gave Hungary a head start and confirmed Gábor Hegyesi’s role as a key promotor of professionalisation through thorough academic standards, rigorous ethical values and awareness for the links between personal social problems and structural conditions.

From 1992, he was the head of the Department of Social Work Training at the Bárczi Gusztáv College of Special Education, ELTE. In 2003, the department joined the newly founded Faculty of Social Sciences, where he continued his activities as department chair until his retirement. Since 2012, he has been an active emeritus professor of the ELTE Faculty of Social Sciences.

Through engagement in numerous social action groups and with total personal dedication he pursued issues of social justice persistently, nationally and internationally, thereby setting a role model what is demanded of a social worker today. He was a member of the Hungarian Sociological Association for 30 years, a founding member of the Hungarian School Association, the Non-Profit Research Group, and was the president of the National Association of Non-Profit Human Services, led the Social Innovation Foundation and was active in the Nonprofit Quality Centre.

At the same time, he rigorously pursued academic projects, networking and publishing internationally to not only link developments in Hungarian social work research and education with international discourses but to influence them also decisively. Gábor Hegyesi served as a very active Board member of the European Association of Schools of Social Work from 2003 to 2007.

The fact that today Hungarian social workers, as was noticeable for instance on the occasion of World Social Work Day 2025, are well organised and can take a clear political position for social justice issues, and this under difficult political conditions, owes its spirit to no small degree to the example and the drive by Gábor Hegyesi who is highly regarded by academic and practising colleagues.

In honouring him with a European award it would set a strong sign of encouragement to social work scholars and practitioners, who in all countries work under increasingly restrictive socio-political conditions, to hold true to a vision of social work as being both academically rigorous and practice-oriented with a clear value commitment to social justice.

Rome, 5.4.2025

Walter Lorenz, BA, M.Sc. (Econ), CQSW, PhD, Doctor h.c. mult.

Emeritus professor of social work, Free University of Bozen / Bolzano, Italy

Contract professor of social work at Charles University, Prague, Cz.

Ajánlás az Európai Szociális Munka Oktató Díjra

Hegyesi Gábor azon vezetők közé tartozik, akik a második világháború utáni szociális munka tudósai, és akik – annak ellenére, hogy kommunista rezsim alatt nőttek fel és dolgoztak négy évtizeden át – döntő hatást gyakoroltak a szociális munka magas színvonalú oktatására nemcsak szülőhazájukban, Magyarországon, hanem nemzetközi szinten is. Ő a szociális munka hivatásának és tudományának paradigmaticus képviselője abban az értelemben, hogy kiemelkedő életpályája során – jóval a nyugdíjazását követően is – mindig ötvözte a szigorú szakmai-értelmiségi elkötelezettséget az innovatív, átalakító gyakorlattal. Szilárd közgazdasági tudományos háttérét felhasználva világos képet alakított ki a társadalmi problémák strukturális eredetéről, és ezt továbbfejlesztve azon kevés tudósok egyikévé vált a vasfüggöny mögül, aki „nyugati” szociális munka mesterdiplomát szerzett az ausztráliai Monash Egyetemen, majd később a Johns Hopkins Egyetemen (Baltimore, USA) is elvégezte a szociális menedzsment szakot. Jelentős személyes kockázatot vállalva (egy időre felfüggesztették oktatói állásából az Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE), mert felhívta a figyelmet a magyar kommunista politika társadalmi hiányosságaira) kitartóan dolgozott azon, hogy Magyarországon már a rendszerváltás előtti időszakban is megteremtse a nemzetközi egyetemi normáknak megfelelő professzionális szociális munka oktatását, amelynek teljes körű visszaállítására végül az 1989-es rendszerváltozás teremtette meg a lehetőséget.

Az 1970-es évek végétől Hegyesi Gábor részmunkaidőben szociális munka kurzusokat oktatott a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolán, majd 1987-től az ELTE-n, a frissen megalakult Szociálpolitikai és Szociális Munkás Képző Tanszéken. Ezzel párhuzamosan úttörő szerepet játszott a közösségi alapú szociális munka gyakorlatának kialakításában, újjáéledő civil szervezetekben vállalt vezető szerepe révén – mindezt kezdetben komoly politikai elnyomás közepette. Dolgozott családgondozóként a nevelési tanácsadó hálózatban, amelyet Magyarországon a szociális munka „bölcsojeként” tartanak számon, valamint a szociális helyzetek és problémák kutatójaként a Szövetkezeti Kutatóintézetben. Munkatársa lett továbbá az egyik úttörő civil szolgáltató intézménynek, a LARES Humán Szolgáltató Kistermelői Szövetkezetnek is. Világos tudományos szemléletének és nemzetközi szakmai orientációjának összekapcsolásával meghatározó szerepet játszott abban, hogy a magyar szociális munka erős szakmai pályára álljon. Így amikor 1989-ben lehetőség nyílt a szociális munka oktatásának országos újraindítására, azok a tantervi javaslatok, amelyeket elhivatott és vezető társadalomtudósokkal – mint Ferge Zsuzsa és Talyigás Katalin – együtt dolgozott ki, versenyelőnyt biztosítottak Magyarországnak. Ezek a kezdeményezések megerősítették Hegyesi Gábor szerepét a professzionalizáció kulcsfigurájaként, aki megalapozott tudományos standardokkal, szigorú etikai értékekkel és a személyes szociális problémák, valamint a strukturális feltételek közötti összefüggések iránti érzékenységgel járult hozzá a szakma fejlődéséhez.

1992-től a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola, ELTE Szociális Munkás Képző Tanszékének vezetője volt. 2003-ban a tanszék csatlakozott a frissen megalakult Társadalomtudományi Karhoz, ahol nyugdíjazásáig tanszékvezetőként folytatta

tevékenységét. 2012 óta az ELTE Társadalomtudományi Karának aktív professzor emeritusa. Számos társadalmi akciócsoportban való részvételével és teljes személyes elköteleződésével kitartóan foglalkozott a társadalmi igazságosság kérdéseivel, mind nemzeti, mind nemzetközi szinten, ezzel példát mutatva arra, hogy mit kíván meg a szociális munkás hivatása napjainkban. Harminc éven át volt tagja a Magyar Szociológiai Társaságnak, alapító tagja volt a Magyar Iskolaszövetségnek, a Nonprofit Kutatócsoportnak, továbbá a Nonprofit Humán Szolgáltatók Országos Szövetségének elnökeként, a Szociális Innováció Alapítvány vezetőjeként és a Nonprofit Minőség Központ aktív tagjaként is tevékenykedett.

Ezzel párhuzamosan Hegyesi Gábor következetesen folytatta tudományos projektjeit, aktívan építette nemzetközi kapcsolatait és publikált, nem csupán azért, hogy a magyar szociális munka kutatási és oktatási fejleményeit összekösse a nemzetközi diskurzusokkal, hanem azért is, hogy azokat érdemben és határozottan alakítsa. 2003 és 2007 között rendkívül aktív elnökségi tagja volt az Európai Szociális Munka Iskolaszövetségének (EASSW).

Az a tény, hogy ma a magyar szociális munkások – ahogyan ez például a 2025-ös Szociális Munka Világnapján is megmutatkozott – jól szervezettek, és világos politikai álláspontot tudnak képviselni a társadalmi igazságosság kérdéseiben, méghozzá nehéz politikai körülmények között is, nem kis mértékben köszönhető Gábor példamutatásának és lendületének, akit tudományos és gyakorlati kollégái egyaránt nagyra becsülnek.

Az ő európai díjjal való kitüntetése erőteljes jelzést adna minden olyan szociális munka oktatónak és gyakorló szakembernek, akik világszerte egyre szigorodó társadalmi-politikai körülmények között dolgoznak, hogy maradjanak hűek ahhoz a szociális munkáról alkotott vízióhoz, amely egyszerre tudományosan megalapozott, gyakorlatközpontú, és világos elkötelezettséget vállal a társadalmi igazságosság értéke mellett.

Róma, 2025.05.04

Walter Lorenz, BA, M.Sc. (Econ), CQSW, PhD, Doctor h.c. mult.

A szociális munka professzor emeritusa, Free University of Bozen / Bolzano, Olaszország
Szociális munka óraadó oktatója a Párga-I Charles University-n, Csehország

Fordította: Fehér Boróka